

Lisa Haeger, Boråsregionen - hälsar välkommen till Nätverket Kulturarv Sjuhärad, ett löst sammansatt nätverk bestående av alla som har ett intresse för att utveckla kulturarvet i Sjuhärad. Skapat på initiativ av Kulturcheferna i regionen 2021, för att underlätta för samverkan och gemensamma fokusområden. Dagens tema är Kulturarv och digitalisering.

Pär Connelid- Kula

Har studerat Sjuhärad och kulturarvet i Sjuhärad sen 80 talet. Det agrara landskapet i Sjuhärad är så välbevarat att de skulle kunna klassas som ett kulturarv. Spår i landskapet som kan identifieras med hjälp av Kartmaterial. För att exemplifiera, om en ser på en gammal karta att det finns kvarnar kan en därefter gå ut i landskapet och leta efter spår på de angivna platserna. Ofta är det så att det inte är registrerat.

Det finns större kartor från första hälften av 1600talet men även mindre kartor av gårdar och byar. Ofta är de väldigt detaljrika. Nästa generation av kartor är från början av 1700talet, en otroligt duktig kartritare från Sjuhärad Wilhelm Kruse. Bra akvarellist, detaljerna är nere på arter på träd och fornlämningar.

Tredjegerationens kartor är från storskiftet ca 1760 och därefter laga skiftet på 1800talet. I kart spåren kan en se lämningar av ett odlingslandskap som stäcker sig tillbaka 4000 år, detta är relativt obeforskat då det tidigare var en allmän uppfattning att Sjuhärad befolkades runt vikingatiden. Odlingslandskapet förr var större antagligen för att en hade växelbruk och bytte platser.

Digerdöden påverkade landskapet, så många som försvann, skapade ödegårdar och övergivna odlingar. Men detta dokumenterades i stor utsträckning då kungamakten växte fram. Ödegårdar bildades också när säterier växte fram, då togs åkrarna tillvara.

Nu ligger de flesta kartor inlagda i GIS som är geografiskt informationssystem är ett ramverk för att samla, hantera och analysera data. Här kan en lägga på de äldre kartorna på de moderna GIS systemet. Det finns appar som kan laddas ned så att en på plats kan se de gamla kartorna.

Länkar:

App: Avenza Maps

<https://www.avenzamaps.com/>

Historiska kartor:

<https://www.lantmateriet.se/sv/kartor-och-geografisk-information/historiska-kartor/>

<https://riksarkivet.se/geometriska>

<https://sok.riksarkivet.se/krigsarkivets-kartsamlingar>

Kristoffer Vaske- da Capo

Da capo utbildar kommuner och kulturaktörer att berätta om och sprida kultur? Genom medier och digitala tekniker kan vi tillgängliggöra kultur, förstärka upplevelser och skapa mervärden. De samverkar med Göteborgs universitet och Högskolan i Skövde. Fokus är på spel och kulturarv. Det är kurser och kompetensutveckling.

Vad vill vi digitalisera och vad menar vi med att digitalisera? Viktigt att kompetensen inte bara hamnar hos några få, ju fler som utbildas desto hållbarare arbete. Exempel på projekt.

- Enter Mölndal, digitalt material, Ljudguide
- Här finns liv, Biosfärområde Kinnekulle, Vänerskärgården, ett appspel

Kastis, kulturarv och Spelteknik i Skaraborg, kontaktperson Lars Vippsjö. Samarbete med Högskolan i Skövde. <https://www.his.se/forskning/informationsteknologi/media-technology-and-culture/kastis/>

De har skapat en berättelse, KLUB, Kiras och Loppes bestiarium

<https://www.his.se/forskning/informationsteknologi/media-technology-and-culture/klub/>

barnböcker, en per kommun, kommunerna tar fram underlag.

Examenarbete, Fornbyäventyret, Ett berättande och QR koder, bygger på dynamik, du får uppgifter som ska ta äventyret vidare. Kopplat till hemsida gör att det är lätt att ändra.

Exemplen är finansierade med projektmedel, vad kan en göra med mindre resurser?

Frågan är:

- Vad vill ni att er digitala produktion ska göra? Syfte? Vilken effekt ska det få?
Inventera kompetenser
- Vad är era möjligheter? Bild, Ljud, Video, Smarta telefoner.
- Hemsidor och QR koder koppla föremål och platser. Det finns en hållbarhet i QR koder.

Kurser på da capo:

<https://www.dacapomariestad.se/sidor/utbildningar/kompetensutveckling/digitalaverktygforkulturaktorer.4.7ae82177175077b4423640a.html>

Det finns hemsidor som liknar Youtube för 3D. 3D modeller kan återanvändas och en kan printa 3D replikor.

Lena Moritz- Gränsbygd Sjuhärad

Syftet var att kunska oss. Samverkan mellan Ulricehamn, Tranemo och Svenljunga. Hade föreläsning med Erik Petersson, historiker, det var populärt. Använde Storyspot som app. Köpte in berättelser och var nöjda med första omgången. Ville utveckla mer, men Covid ställde till det. Planen var att fånga dialekter. På storyspot kan en läsa in själv vilket är bra. Men det sista var de inte lika nöjda med appen, men den kan vara ett komplement då den är gratis.

Ätraleden finns och ska utvecklas, det kan vara ur ett besöksnäringssperspektiv och att kunna lägga in berättelser längs leden.

Ungdomar gjorde en "radioteater"

Det var bra med digitala möten mellan kommuner.

Det har varit bra att en pga. Covid vågat mer digitalt.

Allmän diskussion

Hur når vi ut? Digital plattform?

Samarbete med hembygdsföreningar- Besöksnäring- Kulturarv

Hembygdsföreningsträff i kommuner.

Våga göra något STORT digitalt från Sjuhärad

En önskan att VGR samverkar mer!

2022 ska vi ha en fysisk träff på Rydals museum.

Temat framåt-

Kulturarv och barn

Kulturarv och stadsplanering